

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA VĂN HÓA DÂN TỘC THIỂU SỐ**

**THÔNG TIN TUYÊN TRUYỀN
VỚI XOÁ ĐÓI GIẢM NGHÈO
CỦA NGƯỜI H'MÔNG Ở XÃ ĐIỆN QUAN,
HUYỆN BẢO YÊN, TỈNH LÀO CAI**

**Sinh viên thực hiện: TRỊNH HẢI NAM
Giáo viên hướng dẫn: TS. NGUYỄN THỊ VIỆT HƯƠNG**

HÀ NỘI 5-2009

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành khóa luận tốt nghiệp, em đã nhận được sự giúp đỡ tận tình của người Hmông và cán bộ các cấp ở xã Điện Quan, huyện Bảo Yên, tỉnh Lào Cai, các thầy cô giáo trong khoa Văn hoá dân tộc thiểu số và TS. Nguyễn Thị Việt Hương. Nhân đây, em xin gửi lời cảm ơn chân tình nhất tới tất cả.

Do hạn chế nhiều mặt, chắc chắn khóa luận sẽ còn nhiều khiếm khuyết. Em mong nhận được nhiều ý kiến đóng góp quý báu.

Em xin trân trọng cảm ơn!

Hà Nội, ngày 20 tháng 5 năm 2009

Trịnh Hải Nam

MỤC LỤC

Mở ĐẦU	5
CHƯƠNG 1	9
KHÁI QUÁT VỀ NGƯỜI HMÔNG Ở XÃ ĐIỆN QUAN, HUYỆN BẢO YÊN, TỈNH LÀO CAI	9
1.1. LỊCH SỬ TÁC NGƯỜI VÀ QUÁ TRÌNH CƯ TRÚ	9
1.1.1 Nguồn gốc dân cư	9
1.1.2 Dân số, dân cư.....	10
1.2. ĐẶC ĐIỂM TỰ NHIÊN, XÃ HỘI.....	12
1.2.1 Địa hình, đất đai	12
1.2.2 Khí hậu, thời tiết, sông ngòi	12
1.2.3 Đặc điểm kinh tế.....	13
1.2.4 Đặc điểm văn hoá - xã hội	16
1.2.5 Tập quán cư trú và một vài nét về văn hoá truyền thống của người Hmông xã Điện Quan.....	21
CHƯƠNG 2	34
THỰC TRẠNG CÔNG TÁC THÔNG TIN TUYÊN TRUYỀN	34
TRONG VIỆC XOÁ ĐÓI GIẢM NGHÈO Ở XÃ ĐIỆN QUAN,	34
HUYỆN BẢO YÊN, TỈNH LÀO CAI	34
2.1. THỰC TRẠNG CÔNG TÁC XOÁ ĐÓI GIẢM NGHÈO Ở XÃ ĐIỆN QUAN	34
2.1.1. Thực trạng đời sống.....	34
2.1.2. Giáo dục, y tế, văn hoá - xã hội	38
2.1.3. Các chương trình xoá đói giảm nghèo triển khai ở vùng người Hmông xã Điện Quan, huyện Bảo Yên, tỉnh Lào Cai	40
2.1.4. Những nhân tố ảnh hưởng đến đói nghèo	42
2.1.5. Tác động của đói nghèo đến phát triển kinh tế – xã hội	47
2.2. THỰC TRẠNG CÔNG TÁC THÔNG TIN TUYÊN TRUYỀN TRONG VIỆC XOÁ ĐÓI GIẢM NGHÈO CỦA NGƯỜI H'MÔNG Ở XÃ ĐIỆN QUAN.....	48
2.2.1. Sách báo	48
2.2.2. Truyền thanh – truyền hình	52
2.2.3. Công tác thông tin lưu động	57

2.2.4. Nhà văn hoá cộng đồng	62
2.3. ĐÁNH GIÁ CHUNG VỀ CÔNG TÁC THÔNG TIN TUYÊN TRUYỀN TRONG VIỆC XÃ ĐÁI GIẢM NGHÈO Ạ XÃ ĐIỆN QUAN, HUYỆN BẢO YÊN, TỈNH LÀO CAI.....	66
2.3.1. Những mặt tích cực	66
2.3.2. Những mặt hạn chế	67
2.4. NHỮNG NGUYÊN NHÂN CƠ BẢN DẪN ĐẾN NHỮNG HẠN CHẾ VỀ TIẾP NHẬN VĂN HOÁ THÔNG TIN CỤA NGƯỜI HỒNG XÃ ĐIỆN QUAN, HUYỆN BẢO YÊN, TỈNH LÀO CAI	68
CHƯƠNG 3.....	71
NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÔNG TÁC XÓA ĐÓI GIẢM NGHÈO Ở XÃ ĐIỆN QUAN, HUYỆN BẢO YÊN, TỈNH LÀO CAI.....	71
3.1. CHÍNH SÁCH CỤA ĐẢNG VÀ NHÀ NƯỚC VỀ CÔNG TÁC XÓA ĐÁI GIẢM NGHÈO.....	71
3.2. Í NGHĨA CỤA VẤN ĐỀ XÓA ĐÁI GIẢM NGHÈO.....	72
3.3. GIẢI PHÁP CƠ BẢN CHO CÔNG TÁC XÃ ĐÁI GIẢM NGHÈO Ạ XÃ ĐIỆN QUAN, HUYỆN BẢO YÊN, TỈNH LÀO CAI.....	73
3.3.1. Những thống nhất về nhận thức	73
3.3.2. Những giải pháp cụ thể	75
<i>Phát triển mô hình du lịch văn hóa.....</i>	<i>77</i>
3.4. KIẾN NGHỊ.....	84
3.4.1. Kiến nghị với ủy ban Nhân dân huyện Bảo Yên	84
3.4.2. Kiến nghị với trung tâm văn hóa huyện Bảo yên	86
KẾT LUẬN	89
DANH SÁCH NHỮNG NGƯỜI CUNG CẤP TÀI LIỆU	92
TÀI LIỆU THAM KHẢO	93
PHỤ LỤC	94

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Xoá đói giảm nghèo là mục tiêu của tất cả các nước đang phát triển trên thế giới hiện nay. Đặc biệt ở Việt Nam, giảm tỉ lệ đói nghèo ở các vùng nông thôn, vùng sâu, vùng xa, vùng dân tộc ít người vẫn còn là vấn đề gây nhiều khó khăn cho những người hoạch định và thực thi chính sách ở Trung ương cũng như địa phương.

Đã có nhiều nhà nghiên cứu, hoạch định và thực thi chính sách đề cập đến vấn đề xoá đói giảm nghèo, song chủ yếu ở góc độ kinh tế, giáo dục mà chưa đi sâu vào vấn đề này ở đồng bào dân tộc thiểu số dưới góc độ công tác văn hoá thông tin.

Văn hoá chính là nền tảng để xây dựng một xã hội phát triển toàn diện. Nền văn hoá dân gian của dân tộc ta rất phong phú. Đó là sự hội tụ văn hoá của 54 dân tộc trong nước. Cũng như nhiều dân tộc khác sống trên dải đất Việt Nam, dân tộc Hmông cũng có một nền văn hoá hết sức phong phú.

Văn hoá thông tin có vai trò rất lớn đến nhận thức của người dân. Văn hoá thông tin cơ sở là tiếng nói của Đảng, gần gũi và thân thiết với đồng bào Hmông, cụ thể là văn hoá đem đến nét đặc trưng và giữ gìn bản sắc văn hoá, được sân khấu hoá, tuyên truyền bằng nhiều hình thức: tuyên truyền miệng, xây dựng kịch bản, dễ nhớ, dễ hiểu, tác động mạnh mẽ đến nhận thức của đồng bào các dân tộc xã Điện Quan nói riêng và tỉnh Lào Cai nói chung. Văn hoá thông tin nhằm trang bị cho con người những tri thức cần thiết để lao động, cải tạo tự nhiên, phát triển sản xuất vật chất để tổ chức đời sống xã hội và để con người hiểu biết về chính bản thân mình. Trên cơ sở đó con người làm chủ các di sản văn hoá và sáng tạo ra những nét văn hoá mới.

Nhận thức được điều đó, với tư cách là một cử nhân văn hoá tương lai, tác giả đã chọn đề tài: *“Thông tin tuyên truyền với xoá đói giảm nghèo của người Hmông ở xã Điện Quan, huyện Bảo Yên, tỉnh Lào Cai”*, để từ đó nhìn nhận khái quát về thực trạng và vai trò của thông tin tuyên truyền đối với việc xoá đói giảm nghèo của đồng bào Hmông nói chung.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

Mục đích nghiên cứu: thông qua việc tìm hiểu về thực trạng xoá đói giảm nghèo và ảnh hưởng của công tác thông tin tuyên truyền trong việc xoá đói giảm nghèo của người Hmông xã Điện Quan, huyện Bảo Yên, tỉnh Lào Cai, đề tài nhằm thử đưa ra một số biện pháp cụ thể về công tác này đối với việc xoá đói giảm nghèo hiện nay.

Để thực hiện mục đích nêu trên, đề tài phải giải quyết những nhiệm vụ sau:

- Khái quát về người Hmông ở xã Điện Quan, huyện Bảo Yên, tỉnh Lào Cai.
- Từ cái nhìn khái quát về người Hmông ở xã Điện Quan, đánh giá thực trạng công tác thông tin tuyên truyền trong việc xoá đói giảm nghèo ở xã Điện Quan, huyện Bảo Yên, tỉnh Lào Cai.
- Sau khi đã có được những nhận thức cơ bản về người Hmông ở xã Điện Quan và thực trạng của công tác thông tin tuyên truyền trong việc xoá đói giảm nghèo nơi đây, đề tài thử đề xuất một vài ý kiến về việc thay đổi các hình thức thông tin tuyên truyền nhằm nâng cao hiệu quả trong công tác trên.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu: Đề tài tập trung nghiên cứu công tác thông tin tuyên truyền trong việc xoá đói giảm nghèo. Tuy nhiên khái niệm thông tin tuyên truyền khá rộng nên chúng tôi chỉ nghiên cứu một số lĩnh vực: sách báo, truyền

thanh – truyền hình, công tác thông tin lưu động, trực quan. Địa bàn nghiên cứu thuộc khu vực miền núi, vùng sâu vùng xa, internet chưa có điều kiện phát triển nên chúng tôi chưa đề cập đến. Việc xoá đói giảm nghèo cũng được thể hiện trong các lĩnh vực như: phát triển kinh tế, chăm sóc sức khoẻ, nâng cao trình độ dân trí.

Phạm vi nghiên cứu: do quy mô rộng lớn và thời gian hạn hẹp nên chúng tôi chỉ nghiên cứu vấn đề này ở người Hmông, cụ thể tại xã Điện Quan vì đây là xã người Hmông tập trung đông nhất tại huyện Bảo Yên, tỉnh Lào Cai.

4. Phương pháp nghiên cứu

Đề tài được tiến hành bằng các phương pháp nghiên cứu sau:

- Nghiên cứu thư tịch, thu thập tài liệu từ các công trình đã được công bố (sách, báo, kết quả các dự án, công trình nghiên cứu khoa học,...) ở Trung ương và địa phương.

- *Điền dã thực địa (field work)* là phương pháp nghiên cứu chủ đạo trong quá trình thực hiện khóa luận. Khi tiến hành nghiên cứu ở thực địa, các kỹ thuật: quan sát, phỏng vấn, tham dự, ghi chép, chụp ảnh, ghi âm, vẽ sơ đồ,... đã được áp dụng thông qua các đợt khảo sát ở vùng người Hmông xã Điện Quan, huyện Bảo Yên, tỉnh Lào Cai, nhằm thu thập tư liệu thực địa.

Các kỹ thuật chủ yếu trong điền dã thực địa được áp dụng gồm:

o Phỏng vấn và phỏng vấn sâu người dân ở cộng đồng. Các đối tượng được chọn để phỏng vấn gồm: các cán bộ ban, ngành, đoàn thể,... ở địa phương; các già làng; những người có uy tín trong cộng đồng; các thầy mo, thầy thuốc; các chủ hộ thuộc diện khá giả, trung bình và đói nghèo; ngừng người làm công tác khuyến nông, khuyến lâm, khuyến ngư; các giáo viên địa phương, những người làm công tác văn hóa – Thông tin, Thể thao;

○ Quan sát, chụp ảnh, ghi chép, ghi âm,... là các kỹ thuật cũng được áp dụng ở địa bàn điền dã.

- Các tài liệu được phân loại, thống kê, phân tích, so sánh,... trước khi sử dụng để biên soạn khóa luận.

5. Đóng góp của đề tài

Đề tài mong muốn giúp cho các nhà lãnh đạo và quản lý có thêm một kênh lý luận và thực tiễn, để giải quyết những vấn đề kinh tế – văn hóa – xã hội miền núi về phương diện văn hóa thông tin, đồng thời đề tài còn mong muốn cung cấp tài liệu cho cấp ủy, chính quyền các cấp ở huyện Bảo Yên nói chung và ở xã Điện Quan nói riêng về việc sử dụng công tác văn hóa thông tin trong việc xóa đói giảm nghèo, đặc biệt là Ban văn hóa xã Điện Quan.

6. Bố cục của đề tài

Ngoài phần mở đầu và phần kết luận, đề tài được chia làm 3 chương.

Chương 1. Khái quát về người Hmông ở xã Điện Quan, huyện Bảo Yên, tỉnh Lào Cai.

Chương 2. Thực trạng công tác thông tin tuyên truyền trong việc xóa đói giảm nghèo ở xã Điện Quan, huyện Bảo Yên, tỉnh Lào Cai.

Chương 3. Nâng cao hiệu quả công tác xóa đói giảm nghèo ở xã Điện Quan, huyện Bảo Yên, tỉnh Lào Cai.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Báo cáo phát triển con người năm 1999, *Công trình phát triển Liên Hợp quốc*, NXB Chính trị quốc gia, Trung tâm Khoa học xã hội nhân văn quốc gia.
2. Báo cáo tình hình thực hiện nhiệm vụ kinh tế – xã hội và phương hướng nhiệm vụ phát triển kinh tế – xã hội huyện Bảo Yên năm 2003, 2004, 2005.
3. Bộ Văn hóa thông tin, *Văn bản của Đảng và Nhà nước về công tác văn hóa thông tin vùng dân tộc thiểu số và miền núi*, 2003.
4. Bùi Minh Đạo, *Nghèo đói và giảm nghèo ở các dân tộc thiểu số miền núi – thực trạng và những vấn đề đặt ra*, Tạp chí dân tộc học, số 5, 2002.
5. Báo cáo công tác dân vận dân tộc Mèo ở Lào Cai năm 1965.
6. Giàng Seo Gà, *Tang ca của người Hmông ở Sa Pa*, VHDT HN 2004.
7. Hà Quế Lâm, *Xóa đói giảm nghèo ở vùng dân tộc thiểu số nước ta hiện nay – thực trạng và giải pháp*, NXB Chính trị quốc gia, HN 2002.
8. Lê Huy Đại, *Một số chính sách và thực hiện chính sách cán bộ ở vùng miền núi và dân tộc thiểu số hiện nay*, Tạp chí dân tộc học, số 4, 2002.
9. TS. Nguyễn Thị Việt Hương, TS. Phạm Việt Long, *Giáo trình văn học dân gian các dân tộc thiểu số Việt Nam*.
10. Quyết định 134/2004/QĐ-TTG.
11. Trần Hữu Sơn, *Văn hóa Hmông*, NXB VHDT HN 1996.
12. Tô Duy Hợp, *Xã hội học nông thôn*, NXB Khoa học xã hội nhân văn, HN, 2002.
13. Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần VIII – NXB Chính trị quốc gia 1996.
14. Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần IX – NXB Chính trị quốc gia 2000.